

temi hallgató jelentett be lelőhelyeket. A Macskálló nevű dűlőrészen egy kiszántott ház szürke foltja is jól látható volt, amelyiknek a környékéről kora vaskorinak tűnő cserepeket gyűjtöttek. A körülmények alapján szükségesnek látszott a leletmentés, amelyet 2002. február 28. és március 6. között végeztünk el a területen (hrsz: 020/6).

A leletmentés során egy 470×480 cm-es, lekerekített négyszög alakú, cölöplyuk nélküli épületet tártunk fel. Betöltésében hamus, égett omladékkupacok. A között viszonylag bőséges leletanyag került elő, amelyikből említést érdemel két áttetsző amforagyöngy és egy hallstatt típusú vaskés. Az objektum fölött a humusz vastagsága 60–70 cm, tehát további leletmentés – legalábbis egy mélyszántásig – nem szükséges.

ALMÁSSY KATALIN

213. Ozora, Ferences kolostor

(Tolna megye) Kö

Ozora község területén 2002. májusában gázvezeték-hálózat árokrendszerének kiásása során több szakasszal áthaladtak a Nagy Emese által 1957-ben részlegesen feltárt ferences kolostor területén.⁹ Az árokszakaszokban jelentkező régészeti jelenségek, falak, rétegek vizsgálatát, felmérését, leletmentését végeztem el. Ennek során az egyik árokban feltehetőleg a kolostor Ny-i zárófalát, és a mellette jelentkező falszakaszt dokumentáltuk. A Petőfi utca előtti árokszakaszban feltehetőleg a templom hajójához tartozó falszakaszt tártuk fel. További árok a kolostor DNy-i részét érintette. Ebben minden valószínűség szerint a kerengő K-i oldalához tartozó falszakaszokat és a DK-i részen lévő padlótéglával burkolt helyiségek részleteit tártuk fel.

VÍZI MÁRTA

214. Ozora, Várkastély

(Tolna megye) Kö, Tő

A várkastély környezete helyreállításának előkészítésére 2002. április eleje és augusztus vége között közel két-hónapos feltárást végeztünk.

Célunk kettős volt. Egyrészt a külső várfalak még ismeretlen részeinek feltárása, másrészt a betöltött vár-árok egykori szintviszonyainak megismerése. Míg az első feladat az álló épület É-i és a K-i homlokzatai előtt már korábban megnyitott kutatóárkok bővítésével illetve mélyítésével látszott megoldhatónak, az árkot – hiszen az ezen a két oldalon már köz- illetve magánterületre esik – D-en illetve Ny-on nyitott kutatóblokkokkal vizsgálhattuk. Ez utóbbiak közé kell sorolnunk a D-i vár-

fal előtti területet átvágó árkot is, melyre elsősorban azért volt szükség, mivel itt érkeznek be a várat ellátó közművek.

A kutatóárkok most vizsgált É-i illetve K-i, a vár területét lezáró kerítésig terjedő szakasza – főleg É-on – már kifejezetten arra a meredek rézsűre esett, amely – mint ezt most ismét igazolhattuk – a várfal (már a török hódoltság elején bekövetkezett) pusztulása után, az annak belső oldalához támaszkodó feltöltés lecsúszásával keletkezett. Az ebből következően elég nehéz körülmények között végzett munka során sikerült meghatároznunk a palotaépület É-i falával közel párhuzamos egykori É-i várfal Ny-i kétharmadát, beleértve az ÉNy-i saroktorony (az itt kialakított újabb kori pince építéskor el nem bontott) maradványait is. E várfal maradványai azonban Ny-ról K felé haladva egyre mélyebben kerültek elő, sőt, a K-i szélső árokban az ÉNy-i torony megtalált falkoronájától mért 250 cm-es mélységben még (már?) nem is mutatkoztak. Ugyanígy a K-i oldalon már korábban nyitott két kutatóárok további jelentős mélyítésével sem került elő semmilyen, esetleg kidőlt-elbontott falra utaló nyom – annak egykori létét ma csak a DK-i torony már korábban meghatározott É-i falindítása igazolja. Emiatt természetesen nincs ismeretünk a feltételezhető ÉK-i saroktoronyról sem.

Hangsúlyozni kell, hogy az utóbb említett árkok alsó részén végig teljes egészében természetes állapotúnak, emberkéz által nem bolygatottnak tűnő illetve tartható sárga löszben mélyítettünk, azaz azt is állíthatnánk, hogy a fal e részen már nem is kerülhet elő. Ennek a következtetésnek azonban ellentmond az a megfigyelésünk, amelyre az É-i oldal több kutatóárkában nyílt lehetőségünk, itt a kidőlt várfal csonkjára több helyen másodlagosan ráfolyt a sárga lösz, amelyet ugyancsak nem tudtunk elkülöníteni a biztosan (?) bolygatatlan részektől. Ezt a régészeti-stratigráfiai problémát tehát a rendelkezésre álló időben és anyagiakból végül is nem sikerült megoldanunk, annak ellenére, hogy ez a műemléki helyreállítás szempontjából különösen fontos kérdés.

A várfalak kutatásához kapcsolódóan feltártuk még az É-i palotafal előtti terület egy korábban a kutatás számára hozzá nem férhető felső részét is. Itt a hódoltság kori sáncokra vonatkozó megfigyelések mellett sikerült napvilágra hoznunk egy eredetileg 8×6 m-es külső méretű, eredetileg a várfal belső oldalához épített kis, vékony falú kőépület alapozásának D-i részét, nagyobbik É-i része a várfallal egyidőben pusztulhatott el.

A Ny-i és a D-i vár-árokban nyitott blokkokkal nemcsak az eredeti árokmélységet sikerült tisztáznunk – továbbá a D-i árok szélességét –, hanem fontos adatokat is nyerhettünk e terület hódoltság kori változásairól. Így meghatározhattunk egy, a már részben feltöltött árokba később beásott „új” árkot. Nem kevésbé fontosak azonban az egykori D-i és Ny-i hidak pillérei vonatkozásában nyert adatok.

FELD ISTVÁN – GERELYES IBOLYA – GERE LÁSZLÓ

⁹ NAGY EMESE: AZ OZORAI FERENCES KOLOSTOR. *FolArch* XX. (1969) 135–153; NAGY EMESE: AZ OZORAI FERENCES KOLOSTOR. In: *Ozorai Pipo emlékezete*. 1987.